

Olsztyn, dnia 29 listopada 2019 roku

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

PS-V.431.1.11.2019

**Pani
Barbara Krasowska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Lidzbarku Warmińskim**

ul. Akacyjowa 7
11-100 Lidzbark Warmiński

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim (ul. Akacyjowa 7, 11-100 Lidzbark Warmiński; REGON 004445093; NIP 743-10-76-744).

(akta kontroli str. 1-2)

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie jej prowadzenia wykonywanie zadań w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim nadzorowała **Pani Barbara Krasowska**, która od dnia 8 czerwca 1992 roku zatrudniona jest na stanowisku Kierownika tego Ośrodka.

(akta kontroli str. 3-10)

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie:

- **Eliza Latkowska** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – Oddział Spraw Społecznych w Delegaturze Urzędu w Elblągu - przewodnicząca zespołu kontrolnego;
 - legitymacja służbowa nr 1/2018 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;
 - imienne upoważnienie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego – z dnia 26 września 2019 roku nr FK-IV.0030.923.2019 - do przeprowadzenia kontroli problemowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim.
- (akta kontroli str. 11-12)

- **Cezary Wojciechowski** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – Oddział Spraw Społecznych w Delegaturze Urzędu w Elblągu;
- legitymacja służbowa nr 46/2019 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;
- imienne upoważnienie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego – z dnia 26 września 2019 roku nr FK-IV.0030.924.2019 - do przeprowadzenia kontroli problemowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim.
(akta kontroli str. 13-14)

Kontrola została przeprowadzona w dniach od 11 października do 18 października 2019 roku (z przerwą w dniu 16 października 2019 roku). Odnotowano ją - pod pozycją 45 – w książce kontroli prowadzonej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim.
(akta kontroli str. 15)

Zakres kontroli:

- **przedmiot kontroli**
przedmiotem kontroli była ocena realizacji przez samorząd terytorialny zadań zleconych administracji rządowej wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- **okres objęty kontrolą**
kontrolą objęto okres świadczeniowy 2017/2018 (tj. od 1 października 2017 roku do 30 września 2018 roku).

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. Nr 185, poz. 1092 ze zm.) oraz art. 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1464 ze zm.) w związku z art. 29 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2134 ze zm.) – *zwanej dalej ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.*

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim – w zakresie objętym kontrolą - ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

Na podstawie analizy sprawozdań Rb-50 – wydatki (IV kwartał 2018 roku), a także na podstawie informacji otrzymanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim dokonano następujących ustaleń:

1. W 2018 roku na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dotacji Wojewody wydatkowano kwotę 8.362.500,59 zł, w tym na:
 - świadczenia wychowawcze - kwotę 8.236.292,55 zł;
 - obsługę wypłaty świadczeń - kwotę 126.208,04 zł.
2. Na obsługę realizacji zadań z zakresu świadczeń wychowawczych - w 2018 roku – miejska Gmina Lidzbark Warmiński nie przeznaczała środków własnych.
(akta kontroli str. 16-26)

I. Organizacyjne zabezpieczenie realizacji zadań objętych kontrolą

Miejska Gmina Lidzbark Warmiński liczy około 15.340 mieszkańców. Organem właściwym, zobowiązanym do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w gminie tej jest Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci organy gminy (do dnia 1 kwietnia 2016 roku) miały wyznaczyć lub utworzyć jednostki organizacyjne do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

Działania kontrolne wykazały, że **do realizacji zadań** określonych ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci **wyznaczony został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim.**

(akta kontroli str. 10; 127)

Decyzje z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wydawane były na podstawie upoważnienia udzielonego przez Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego.

Na dzień rozpoczęcia kontroli MOPS w Lidzbarku Warmińskim wykonywał swoją działalność na podstawie *Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim* nadanego Uchwałą Nr BR.0007.81.2011.EK Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 26 października 2011 roku ze zmianami wprowadzonymi Uchwałami Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim: Nr OR.BR.0007.61.2012.EK z dnia 12 września 2012 roku; Nr XXXV/280/2017 z dnia 29 marca 2017 roku.

Obowiązujący w dniu rozpoczęcia kontroli *Statut* jednostki kontrolowanej w § 2 - między innymi - stanowił, że: "Ośrodek realizuje zadania własne gminy i zadania zlecone gminie działając na podstawie obowiązującego prawa w szczególności: (...) 17) ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (...)." Natomiast § 3 ust. 2 *Statutu* określał, że „Bezpośredni nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego, a nadzór nad realizacją zadań zleconych z zakresu administracji rządowej sprawuje Wojewoda Warmińsko-Mazurski."

(akta kontroli str. 27-41)

Organizację wewnętrzną, zasady funkcjonowania oraz zadania Ośrodka – na dzień rozpoczęcia kontroli - określał *Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim* wprowadzony Zarządzeniem Nr OZ.0122.13.2016.BK Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 22 listopada 2016 roku wraz ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem Kierownika MOPS Nr OZ.0122.17.2019.BK z dnia 30 września 2019 roku.

(akta kontroli str. 42-64)

W trakcie prowadzonej kontroli, Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim uchylił - obowiązujące w dniu jej rozpoczęcia - Zarządzenie Nr OZ.0122.13.2016.BK z dnia 22 listopada 2016 roku z późniejszymi zmianami i Zarządzeniem Nr OZ.0122.18.2019.BK z dnia 15 października 2019 roku dokonał wprowadzenia nowego *Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim*. Po dokonanej analizie tego dokumentu kontrolerzy ustalili, że nowo wprowadzony *Regulamin Organizacyjny* był aktualny w zakresie objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 65-85)

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – prowadzenie postępowania w sprawach świadczeń wychowawczych nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej.

W trakcie prowadzonych działań kontrolnych ustalono, że Ośrodek był przygotowany do wykonywania zadań objętych kontrolą, co nie zakłócało wykonywania w jednostce kontrolowanej zadań z zakresu pomocy społecznej.

II. Kadra realizująca zadania objęte kontrolą

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim utworzono Sekcję Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych zajmującą się, między innymi, realizacją zadań wynikających z: ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci; ustawy o świadczeniach rodzinnych; ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów; ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W chwili rozpoczęcia kontroli w skład tej komórki organizacyjnej wchodził Kierownik Sekcji (podległy bezpośrednio Kierownikowi MOPS) oraz czterech pracowników bezpośrednio podległych Kierownikowi Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych.

W trakcie działań kontrolnych ustalono, że realizacją merytorycznych zadań objętych kontrolą – wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – zajmował się Kierownik Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych oraz jeden z pracowników Sekcji zatrudniony na stanowisku starszego referenta.

(akta kontroli str. 86-87)

Zadania objęte kontrolą wykonywano na podstawie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Na dzień rozpoczęcia kontroli pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, zajmujący się realizacją kontrolowanych spraw, posiadali zakresy czynności zawierające, między innymi, zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Posiadali oni również upoważnienia udzielone przez Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego uprawniające ich do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń wychowawczych.

(akta kontroli str. 88-93; 95-99)

Do akt kontroli włączono również zakresy czynności i upoważnienia pozostałych osób zatrudnionych w okresie świadczeniowym 2017/2018 w Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych funkcjonującej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim - wykonujących inne zadania, niż te objęte kontrolą lecz wspomagających osoby realizujące zadania z zakresu świadczeń wychowawczych bądź zastępujące realizatorów kontrolowanych zadań w chwili wystąpienia takiej konieczności.

(akta kontroli str. 101-106; 108-112; 114-117; 118-120; 121)

Zakres czynności oraz stosowne upoważnienia do realizacji zadań (w tym do wydawania decyzji administracyjnych) - udzielone przez Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego - posiadał również Kierownik Ośrodka.

(akta kontroli str. 4-7)

W dniu 18 października 2019 roku Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego dokonał uaktualnienia upoważnień posiadanych przez Kierownika Ośrodka oraz przez pracowników MOPS realizujących kontrolowane zadania, a także posiadanych przez pracowników okresowo wspomagających realizację zadań z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Kserokopie tych upoważnień włączono do akt kontroli.

(akta kontroli str. 8; 94; 100; 107; 113)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim - wykonujący, między innymi, zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci - uczestniczyli w szkoleniach mających wpływ na podwyższenie stanu ich wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonych im zadań.

Udział w szkoleniach potwierdzały: sporządzony wykaz oraz przedstawione kontrolującym certyfikaty, a także informacja na temat szkoleń sporządzona przez Kierownika MOPS. (akta kontroli str. 122-126)

III. Techniczne zabezpieczenie realizacji zadań objętych kontrolą

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim ma swoją siedzibę w wolnostojącym, dwukondygnacyjnym budynku zlokalizowanym przy ul. Akacjowej 7. Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego cały budynek oddał w użyczenie Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej – jego administratorem jest Kierownik Ośrodka.

W budynku oprócz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej mieści się: Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, punkt rozwiązywania problemów alkoholowych z siedzibą Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych.

MOPS w Lidzbarku Warmińskim – na potrzeby swojej działalności – wykorzystuje 1.140 m² powierzchni budynku.

Budynek został pozbawiony barier architektonicznych, jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych – posiada podjazd dla wózków, a wewnątrz znajduje się winda. Osoby niepełnosprawne ruchowo mogą swobodnie poruszać się po wszystkich kondygnacjach budynku.

Sekcja Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych funkcjonująca w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizująca, między innymi, zadania wynikające: z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, z ustawy o świadczeniach rodzinnych, z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, z ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów ulokowana została na parterze budynku. Jej pracownicy zajmują trzy pomieszczenia biurowe o powierzchni: 19,42 m²; 14,31 m² i 30,6 m² (łącznie 64, 33 m²). Osoby wykonujące zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (kierownik sekcji i starszy referent) zajmują jedno pomieszczenie (14,31m²) wyposażone w niezbędny sprzęt i urządzenia biurowe ułatwiające realizację zadań. Dla zgłaszających się interesantów w pomieszczeniu biurowym przygotowano dodatkowe krzesła (umieszczone obok biurek pracowników) – mogą oni tam usiąść, porozmawiać z pracownikiem, wysłuchać wyjaśnień i informacji, wypełnić lub uzupełnić składane dokumenty.

W korytarzu – mieszczącym się przed wejściem do pomieszczenia biurowego osób realizujących, między innymi, zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci ustawione zostały krzesła z przeznaczeniem dla oczekujących na załatwienie sprawy interesantów. Na ścianach przymocowano kieszenie na druki oraz składane stoliki ułatwiające wypełnienie pobranych z tych kieszeni druków.

Dokumentacja z zakresu kontrolowanych spraw przechowywana była – w zamykanych na klucz - szafach umieszczonych w pomieszczeniach zajmowanych przez pracowników Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych MOPS w Lidzbarku Warmińskim.

(akta kontroli str. 127-130)

Osobom przeprowadzającym kontrolę okazano umowy licencyjne na oprogramowanie do obsługi świadczeń wychowawczych na okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz na okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku zawarte ze Spółką Akcyjną „Sygnity” z siedzibą w Warszawie.

Ustalono, że w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim pracownicy merytoryczni posługiwali się aktualną wersją oprogramowania, zgodną z wymaganiami określonymi przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

(akta kontroli str. 131-136)

IV. Analiza prowadzonych postępowań administracyjnych

Na podstawie informacji uzyskanej z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim ustalono, że w okresie świadczeniowym 2017/2018 do Ośrodka wpłynęło **1.265** wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego (z tego 10 wniosków przekazano według właściwości).

W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego jednocześnie na pierwsze i na drugie dziecko (w jednym wniosku), po weryfikacji dochodów i po stwierdzeniu występującego przekroczenia obowiązującego, ustawowego kryterium dochodowego wydawane były dwie decyzje (tj. jedna decyzja odmawiająca świadczenia na pierwsze dziecko i druga decyzja przyznająca świadczenie wychowawcze na drugie dziecko - bez konieczności uwzględniania dochodu rodziny). Część złożonych wniosków – z uwagi na świadczenie wychowawcze realizowane w związku z koordynacją zabezpieczenia społecznego - przekazana została do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

W związku z powyższym wykazana ilość złożonych wniosków oraz prowadzonych postępowań nie jest spójna.

Rozpatrując przyjęte wnioski o przyznanie świadczenia wychowawczego prowadzono **1.291** postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji, w tym:

- **1.159** postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji przyznających prawo do świadczeń wychowawczych;
- **68** postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji odmawiających prawa do świadczeń wychowawczych (z uwagi na przekroczenie określonego ustawowo kryterium dochodowego).

W trzech (3) przypadkach zostały złożone odwołania od wydanych decyzji odmawiających prawa do świadczenia wychowawczego, w tym: w dwóch (2) przypadkach decyzje organu I instancji zostały utrzymane w mocy, a w jednym (1) przypadku odmowna decyzja organu I instancji (wydana z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego - na co miał wpływ dochód uzyskany ze sprzedaży mieszkania) została uchylona w całości – w tym przypadku świadczenie wychowawcze zostało przyznane przez organ II instancji tj. Samorządowe Kolegium Odwoławcze.

Ponadto w MOPS w Lidzbarku Warmińskim, w okresie objętym kontrolą, prowadzono:

- **15** postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach wychowawczych i ich zwrocie;
- **4** postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji o rozłożeniu na raty zobowiązań powstałych z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych;
- **2** postępowania administracyjne w sprawie umorzenia zobowiązań z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych (oba te postępowania zakończone zostały decyzjami odmownymi).

W okresie objętym kontrolą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim uzyskał **305** informacji o zmianie sytuacji dochodowej i rodzinnej osób, którym przyznano świadczenia wychowawcze na okres świadczeniowy 2017/2018 (w tym we własnym zakresie uzyskał 168 informacji). Na podstawie tych informacji dokonano weryfikacji posiadania przez świadczeniobiorców uprawnień do dalszego pobierania świadczenia wychowawczego, w tym:

- w przypadkach stwierdzenia utraty uprawnień do pobierania świadczeń wychowawczych (**45 spraw**) – prowadzono postępowania administracyjne w zakresie uchylenia bądź zmiany (w całości lub w części) decyzji ustalających prawo do świadczeń wychowawczych - wydano 45 decyzji.
- w przypadku stwierdzenia posiadania uprawnień do dalszego pobierania świadczeń wychowawczych (**260 spraw**) odstępowano od wszczęcia postępowania (do akt sprawy wpinano dokumenty potwierdzające uzyskanie dochodu i informowano świadczeniobiorców, że uzyskany przez nich dochód nie miał wpływu na uprawnienia do pobierania świadczeń).

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, w okresie objętym kontrolą, nie prowadzono postępowań administracyjnych związanych ze zamianą formy świadczeń wychowawczych z pieniężnej na formę rzeczową lub opłacanie usług.
(akta kontroli str. 137-149)

Na podstawie miesięcznego sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego za miesiąc wrzesień 2018 roku - sporządzonego w jednostce kontrolowanej - ustalono, że w **miesiącu wrześniu 2018 roku wypłacono 1.392 świadczenia** wychowawcze (w tym **568** świadczeń na pierwsze dziecko). Świadczenia pobierało **935 rodzin**.
(akta kontroli str. 150)

W czasie prowadzonych działań kontrolnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim skontrolowano **20** akt losowo wybranych spraw, w których łącznie (w okresie objętym kontrolą) prowadzono **21** postępowań związanych z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci zakończonych wydaniem **19** decyzji administracyjnych.
(akta kontroli str. 151-285)

Losowy dobór próby badawczej dokonany został spośród wszystkich postępowań, związanych z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, prowadzonych - w okresie objętym kontrolą - przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim. Akta spraw analizowano pod kątem prawidłowości i terminowości prowadzonych postępowań. W trakcie kontroli, na bieżąco, udzielano instruktażu pracownikom realizującym kontrolowane zadania.
(akta kontroli str. 287-298)

Kontroli i analizie poddano:

- **5 spraw**, w których prowadzono **5 postępowań administracyjnych** kończących się wydaniem decyzji przyznających świadczenia wychowawcze na pierwsze oraz na kolejne dziecko (rodziny mieściły się - w określonym ustawowo - kryterium dochodowym);
(akta kontroli str. 151-175)
- **2 sprawy**, w których prowadzono **2 postępowania administracyjne** kończące się wydaniem decyzji odmawiających przyznania świadczeń wychowawczych na pierwsze dziecko (przekroczenie kryterium dochodowego określonego ustawą);
(akta kontroli str. 176-191)

- **8 spraw**, w których prowadzono **8 postępowań administracyjnych** kończących się wydaniem decyzji przyznających świadczenia wychowawcze na drugie i kolejne dziecko (bez kryterium dochodowego);
(akta kontroli str. 192-216)
- **1 sprawę**, w której prowadzono **2 postępowania administracyjne** (jedno kończące się wydaniem decyzji administracyjnej uchylającej decyzję o przyznaniu świadczenia wychowawczego oraz drugie kończące się wydaniem decyzji administracyjnej o uznaniu świadczenia wychowawczego za nienależnie pobrane - z ustaleniem kwoty nienależnie pobranego świadczenia i żądaniem zwrotu wraz z odsetkami);
(akta kontroli str. 217-248)
- **2 sprawy**, w których prowadzono **2 postępowania administracyjne** kończące się wydaniem dwóch decyzji uchylających wcześniejsze decyzje o przyznaniu prawa do świadczeń wychowawczych w związku ze zmianą sytuacji dochodowej rodzin (przekroczenie kryterium dochodowego).
(akta kontroli str. 249-274)

Ponadto w **2 przypadkach** dokonano kontroli zasadności podjęcia decyzji o odstąpieniu od wszczęcia postępowań administracyjnych w zakresie zmiany bądź uchylenia decyzji przyznających uprawnienia do świadczeń wychowawczych - z uwagi na uzyskanie dochodu - w sytuacji, gdy dokonana przez pracowników analiza otrzymanych informacji w sprawie uzyskania dochodu wykazała, że świadczeniobiorcy w dalszym ciągu posiadają uprawnienia do pobierania świadczeń wychowawczych.

(akta kontroli str. 275-286)

Ilość skontrolowanych spraw i ich akt była wystarczająca do dokonania oceny prowadzonych postępowań administracyjnych, a zastosowane do oceny mierniki były reprezentatywne dla losowo wybranej przez kontrolerów próby badawczej.

V. Skargi z zakresu spraw objętych kontrolą

W okresie objętym kontrolą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim nie rozpatrywał żadnej skargi dotyczącej spraw z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Wynikało to z - przedstawionego kontrolującym - rejestru skarg i wniosków prowadzonego w jednostce kontrolowanej oraz ze złożonej przez Kierownika Ośrodka informacji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 299)

VI. Ustalone uchybienia

W czasie prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono uchybienia nie mające wpływu na kontrolowaną działalność, tj.

- W **1 przypadku**, co stanowiło **4,76%** wszystkich analizowanych postępowań w sprawach związanych z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (21) - przy obliczaniu dochodu rodziny prawdopodobnie nie zostały uwzględnione koszty uzyskania przychodu (dotyczyło to dochodu uzyskanego po roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego) - wykaz akt nr 3 poz. 1.
Wątpliwości budzi wystawione przez pracodawcę zaświadczenie o zarobkach za miesiąc grudzień 2017 roku wskazujące wysokość wynagrodzenia netto (bez rozbicia go na poszczególne składniki).

Obliczony na podstawie tego zaświadczenia dochód przypadający na osobę w rodzinie przekroczył nieznacznie (o 23, 34 zł) obowiązujące kryterium dochodowe - wyniósł 823,34 zł. Gdyby pracodawca faktycznie nie odliczył kosztu uzyskania przychodu i wystawił zaświadczenie o wynagrodzeniu netto za miesiąc grudzień 2017 roku bez tego odliczenia – wówczas, dochód na osobę w rodzinie, zostałby zawyżony (przekroczenie kryterium dochodowego). Natomiast po odliczeniu kosztu uzyskania przychodu dochód na osobę w rodzinie nie przekroczyłby obowiązującego kryterium dochodowego.

W powyższej sprawie (opierając się na zaświadczeniu pracodawcy budzącym wątpliwości, co do jego prawidłowego wystawienia) - z uwagi na przekroczone kryterium dochodowe - przeprowadzono postępowanie administracyjne i orzeczono o nienależnie pobranych świadczeniach, określono ich wysokość. Nienależnie pobrane świadczenia spłacane są w ratach. (akta kontroli str. 217-248)

Skutek ustalonego uchybienia:

Na dzień ustalenia powyższego uchybienia nie można było określić jego skutków z uwagi na konieczność weryfikacji wystawionego przez pracodawcę zaświadczenia o wynagrodzeniu. W sytuacji, gdy dochód uzyskany (ustalony na podstawie ponownie przedstawionego zaświadczenia od pracodawcy) okazałby się niższy od określonego kryterium dochodowego - skutkiem ustalonego uchybienia może być pozbawienie wnioskodawcy prawa do świadczenia (czego konsekwencją są nienależnie pobrane świadczenia).

- **W 1 przypadku**, co stanowiło 4,76% wszystkich analizowanych postępowań w sprawach związanych z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (21) - przy obliczaniu dochodu rodziny (dokonując aktualizacji uprawnień do świadczenia wychowawczego po uzyskaniu dochodu przez świadczeniobiorcę) nie uwzględniono kosztów uzyskania przychodu (dotyczyło to dochodu uzyskanego po roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego). W wydanym przez pracodawcę zaświadczeniu o zarobkach nie odjęto kosztu uzyskania przychodu – przy wyliczaniu wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie realizatorzy zadań nie zwrócili na ten fakt uwagi. Pomimo tego, że nie odjęto kosztów uzyskania przychodu dochód był niski i nie przekroczył obowiązującego kryterium dochodowego - wykaz akt nr 4 poz. 5. (akta kontroli str. 281-285)

Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim złożył do tej sprawy pisemne wyjaśnienie, z którego wynika, że:

„Przy obliczaniu dochodu rodziny (dochód uzyskany) pod uwagę wzięto dochód netto wykazany w zaświadczeniu z dnia 16.10.2017 roku o wysokości dochodu z firmy (...), bez analizowania poszczególnych składników tego dochodu (w zaświadczeniu pracodawca nie odliczył kosztu uzyskania przychodu). Po obliczeniu dochodu przypadającego na osobę w rodzinie – wykorzystując zaświadczenie – jego kwotę ustalono na 380,15 zł. W przypadku odliczenia kosztów uzyskania przychodu – czego nie dokonano – kwota przypadająca na osobę w rodzinie uległaby jeszcze pomniejszeniu.

Z uwagi na fakt, że nie wydawano decyzji zmieniającej – gdyż uzyskany dochód nie wpłynął na utratę prawa do świadczeń, nie występowano do wnioskodawcy o zmianę zaświadczenia. Dochód ten nie miał wpływu na dochód rodziny, gdyż nie zostało przekroczone kryterium dochodowe.”

(akta kontroli str. 286)

Skutek ustalonego uchybienia:

Powyższe uchybienie – na dzień zakończenia kontroli - nie skutkowało negatywnie dla żadnej ze stron prowadzonego postępowania administracyjnego.

- W **13 przypadkach** - co stanowiło 61,90% ogółu poddanych kontroli i analizie postępowań administracyjnych w zakresie ustalenia uprawnień do świadczeń wychowawczych (21) – w aktach tych spraw stwierdzono brak udokumentowanego potwierdzenia przekazania wnioskodawcom pełnej informacji na temat: zdarzeń (przypadków) określających kiedy świadczenie wychowawcze nie przysługuje - wykaz nr 1 poz.:1-5; wykaz nr 2 poz.: 1-8. (akta kontroli str. 151- 175; 192-216)

Skutek ustalonych uchybień:

Na ostatni dzień objęty kontrolą nie stwierdzono żadnych skutków powyższego uchybienia.

W związku z powstaniem powyższego uchybienia wskazać należy, że niestosowanie jasnych i wyczerpujących pouczeń może prowadzić do braku wiedzy świadczeniobiorcy w zakresie przypadków powodujących nienależnie pobrane świadczenia, a tym samym może wpływać na pobieranie świadczeń wychowawczych w sytuacji, gdy stają się one nienależne.

Przyczyny powstania stwierdzonych uchybień to:

- Niewystarczający nadzór Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim nad realizacją bieżących zadań objętych kontrolą;
- Niepoprawne interpretowanie przez Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim oraz przez pracowników jednostki realizujących kontrolowane zadania art. 3 pkt 1 ppkt a ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.) odnoszącego się do dochodu oznaczającego – po odliczeniu kwot alimentów na rzecz innych osób – „(...) a) przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r), pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne (...)”.
- Niejednolite postrzeganie obowiązku wynikającego z art. 9 Kpa oraz z (obowiązującego w okresie objętym kontrolą) art. 25 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w przedmiocie należytego i wyczerpującego informowania stron postępowania administracyjnego o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków uczestników tego postępowania.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Podjęcie działań zmierzających do weryfikacji wystawionego przez pracodawcę zaświadczenia o zarobkach za miesiąc grudzień 2017 roku wskazującego wysokość wynagrodzenia netto - w sprawie, poddanej kontroli, zakończonej decyzją o nienależnie pobranych świadczeniach wyszczególnioną w sporządzonym wykazie akt nr 3 w poz. 1.

2. Pouczanie wnioskodawców w sposób udokumentowany, jasny i wyczerpujący – w przekazywanych im informacjach o przyznaniu świadczeń wychowawczych – o zdarzeniach (przypadkach) określających kiedy świadczenie wychowawcze nie przysługuje.

Z uwagi na zmiany wprowadzone w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci - obowiązujące od 1 lipca 2019 roku - wynikające z ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 roku o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 924), między innymi, znoszące kryterium dochodowe na pierwsze dziecko oraz zmiany formy przyznawania świadczenia wychowawczego odstąpiono od wydawania zaleceń pokontrolnych do - stwierdzonych w trakcie kontroli - uchybień odnoszących się do dochodu.

Ponadto informuję, że sformułowane powyżej (w punkcie 2) zalecenie pokontrolne dostosowano do obowiązującego - od 1 lipca 2019 roku - stanu prawnego ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Proszę Panią Kierownik o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że - stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej - od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
Artur Chojecki

*(- podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym
przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu -)*